

УДК: 159.91: 629.7:378

DOI: 10.26697/ijes.2019.2.36

Психофізіологічна готовність майбутніх пілотів цивільної авіації та її формуванняДоцент **Плачинда Т. С.**¹¹Льотна академія Національного авіаційного університету, Україна**Резюме****Вступ:**

Першочергове завдання авіафахівця – забезпечення безпеки польоту. Винятково важкі умови, у яких відбувається професійна діяльність, вплив негативних чинників професійної діяльності на організм авіаційного фахівця тощо, вимагають постійного зростання професіоналізму. У цьому контексті необхідним є високий рівень наукового супроводу процесів професійної підготовки майбутніх авіаційних фахівців, зокрема пілотів, до практичної діяльності. Ефективність діяльності працівників цивільної авіації суттєвою мірою залежить від їхніх здібностей своєчасно ухвалювати правильні рішення, миттєво реагувати на ситуації, що склалися, працювати в ліміті часу тощо, тому надважливим є сформувати у майбутніх авіафахівців необхідні психофізіологічні якості під час професійної підготовки.

Результати:

Досліджуючи проблему професійної підготовки пілотів, зауважуємо, що основною магістраллю навчання в льотному закладі освіти повинно стати формування інтегрального професійного вміння, що базоване на розвинених творчих, евристичних здібностях і розширених знаннях, уміннях і навичках які становлять основу безпеки польоту.

Говорячи про види підготовки під час освітнього процесу майбутніх авіаційних фахівців, окрім теоретичної підготовки, фізичної підготовки, тренажерної підготовки, наголошується на психологічній підготовці та психофізіологічній підготовці.

Беручи до уваги особливості професійної діяльності авіаційних фахівців, а саме: вплив негативних чинників на організм, пролонгована емоційна напруженість, гіподинамія, гіпоксія тощо, актуалізації набуває формування психофізіологічної готовності майбутніх пілотів, що формується під час занять з фізичного виховання, тренажерної підготовки, виконання реальних польотів тощо. Ми акцентуємо на необхідності формування у майбутніх авіаційних фахівців навичок ідеомоторного й аутогенного тренування. Оскільки дані методики дозволяють як мобілізувати можливості організму пілота під час виконання професійних дій, так і відновити організм після впливу негативних чинників і психологічних подразників.

Нами запропоновано до впровадження в освітній процес льотного ЗВО методики ідеомоторного тренування за професійним спрямуванням

(методика, що підвищує рівень передбачення (антиципація – передбачення, заздалегідь складене уявлення про що-небудь); методика візуалізації польотних схем (методика візуалізації польотних схем полягає в тому, що курсант, перебуваючи перед схемою польотного завдання й супроводжуючи поглядом лінію польоту, образно уявляє всі еволюційні етапи літака та його просторове положення); методика “емпатійного” польоту (сутність методики полягає в тому, що курсант повинен спробувати поставити себе на місце повітряного судна, усвідомити категорію “пілот – повітряне судно” як єдине ціле, як живу реальність) тощо). Формування у курсантів навичок ідеомоторного тренування є необхідністю, оскільки сформовані навички з уявлення майбутніх рухів і дій будуть доречними під час професійної діяльності пілота, підготують психологічно до виконання тих чи інших дій і збільшать його професійну надійність у контексті безпеки польотів. З метою відновлення організму авіафахівця після виконання професійних дій в умовах постійного стрес-чинника, нами пропонувалося оволодіння технікою аутогенного тренування. Застосування аутогенного тренування допомагає краще підготуватися до польоту, добре відпочити, зняти зайву емоційну напруженість, підвищити відчуття впевненості в успіху. Аутотренінг може бути реалізований для заспокоєння, психореабілітації від емоційно-психологічного стресу та найкращого відпочинку після навантажень.

Висновки:

Професійна діяльність авіаційних фахівців вимагає цілого комплексу психофізіологічних якостей, які характеризують його готовність виконати професійні завдання, що стоять перед ним, в звичайних умовах і при дії різного роду стрес-чинників. Важливим аспектом професійної діяльності пілота цивільної авіації є саморегуляція, тобто здатність керувати власними психічними станами та поведінкою для оптимального розв'язання складних ситуацій фахової діяльності. Тому формування навичок ідеомоторного й аутогенного тренування є необхідністю у контексті збереження психічного здоров'я авіаційного фахівця та безпеки польотів у цивільній авіації.

Інформація про автора:

Плачинда Тетяна Степанівна – доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри професійної педагогіки та соціально-гуманітарних наук, Льотна академія Національного авіаційного університету, Кропивницький, Україна.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх авіафахівців, надання якісних освітніх послуг у ЗВО України в умовах євроінтеграції, вивчення досвіду професійної підготовки зарубіжних країн; <http://orcid.org/0000-0002-2514-3644>.

Автор-Кореспондент:

Плачинда Тетяна Степанівна

Email Автора-Кореспондента:

praydtan@ukr.net